

Region Syddanmark

Evaluering af præhospital hjemmesygeplejerskeordning

August 2013

Evaluering af præhospital hjemmesygeplejerskeordning i Varde Kommune

Region Syddanmark har fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet fået tilsagn om 1,470 mio. kr. til etablering og opstartdrift de første to år af en præhospital hjemmesygeplejerskeordning i Varde kommune.

Forsøgsordningen startede op sidst i 2011, og de to år ophører i 2013. Region Syddanmark har derfor lavet en evaluering af den præhospital hjemmesygeplejerskeordning i Varde Kommune – der vil senere blive lavet en uddybende evaluering sammen med Varde Kommune.

Evalueringen viser, at der generelt er tilfredshed med førstehjælpsordningen hos førstehjælpernes interessenter.

Hjemmesygeplejerskerne kommer før ambulancen i de områder, som førstehjælpsordningen omfatter. Der er dermed en tidsgevinst ved indsættelse af førstehjælpere ved 1-1-2-udkald.

Muligheden for at overleve et hjertestop mindskes for hvert minut indtil der ydes livreddende hjertelungeredning og anvendes hjertestarter. Også ved andre sygdoms- og ulykkestilfælde så som f. eks. blødnings- og forbændingsshock er hurtig indsats vigtig. Derfor har hurtig indsats fra førstehjælpere stor værdi i de områder, hvor regionens præhospital enheder tager længst tid om at komme frem.

Et væsentligt argument for at have førstehjælpsordninger i yderområder, hvor det tager lang tid for regionens præhospital enheder at komme frem, er, at der er et tilbud om hurtig indsats af førstehjælperuddannede med førstehjælpsudstyr og hjertestarter ved akut livs- eller førlighedstruende sygdom eller ulykke.

Statslig støtte til præhospital indsats i udkantsområder

I 2010 blev der via en statslig pulje til præhospital i yderområder givet mulighed, for at regionen kunne søge om statslige midler til etablering og startdrift af præhospital enheder i yderområder, hvor de regionale præhospital enheder tager længst tid om at komme frem.

Region Syddanmark fik støtte til:

- Etablering af syv frivillige førstehjælperordninger i yderområder
- En præhospital ordning i den nordlige del af Varde Kommune, hvor hjemmesygeplejersker rykker ud som førstehjælpere.

Akut- og Ø-udvalget blev på mødet den 29. maj forelagt evaluering af de frivillige førstehjælperordninger.

Ordnningen i Varde, hvor hjemmesygeplejerskerne i Varde Kommune rykker ud som førstehjælpere, er etableret i samarbejde mellem Varde Kommune og Region Syddanmark.

Den 2-årige forsøgsordning i den nordlige del af Varde Kommune løber fra og med 4. kvartal 2011 til og med 3. kvartal 2013. Forsøget er i 2013 udvidet til også at omfatte den sydøstlige del af Varde Kommune. Førstehjælpsordningen i Varde Kommune er baseret på hjemmesygeplejersker.

Varde Kommune er med 1.256 km² en meget stor kommune med en forholdsvis lav befolkningstæthed, hvor det kan tage relativ lang tid for ambulancerne at komme frem til områderne længst væk fra ambulancestationerne. I den sydvestlige del af Varde Kommune med base i Oksbøl rykker en militærlægebil/akutbil med paramediciner ud til præhospital indsats.

Hvordan bruges førstehjælperne

Hjemmesygeplejerskerne udkaldes som førstehjælper ved alle kategori A (kørsel 1 opgaver), det vil sige 1-1-2-opkald med horn og blink, hvor liv- eller førlighed er truet.

Førstehjælperordningerne sikrer, at der kan ydes hurtig indsats f. eks. ved hjertestop i de områder førstehjælperordningerne dækker, som er de områder hvor regionens egne præhospitale enheder: ambulancer mv. er længst tid om at komme frem.

Der er et defineret dækningsområde for hver førstehjælpsordning. De tekniske disponenter på AMK-vagtcentralen udkalder førstehjælperne i deres dækningsområde.

Der er 22 hjemmesygeplejersker og 7 hjemmesygeplejerskebiler med i førstehjælperordningen i den nordlige del af Varde Kommune og 11 hjemmesygeplejersker og 4 hjemmesygeplejerskebiler med i den sydøstlige del af Varde Kommune (Agerbækområdet).

Hjemmesygeplejerskebilernes placering kan ses på AMK-vagtcentralen, da der er monteret en GPS koblet op på AMK-vagtcentralen i hver bil.

Disponenten på AMK-vagtcentralen undersøger ved hvert 1-1-2-udkald, hvor det kan være relevant at udkalde førstehjælperne, hvor regionens egne ledige præhospitale enheder er henne i forhold til hændelsessted og placering af førstehjælperne.

Førstehjælperne udkaldes kun, hvis det vurderes, at førstehjælperne kan komme signifikant før frem end regionens egne præhospitale enheder.

Hjemmesygeplejerskerne afsendes ikke til episoder, hvor der er tale om vold, skud og andre kriminelle handlinger.

Hjemmesygeplejerskerne har fået en førstehjælpsgrunduddannelse og tager et genopfriskningskursus hvert år.

Regionen/staten betaler for uddannelse og udstyr til hjemmesygeplejerskernes førstehjælpsopgave. Det er Falck, der står for uddannelse og udstyr til førstehjælpsordningen samt evt. debriefing.

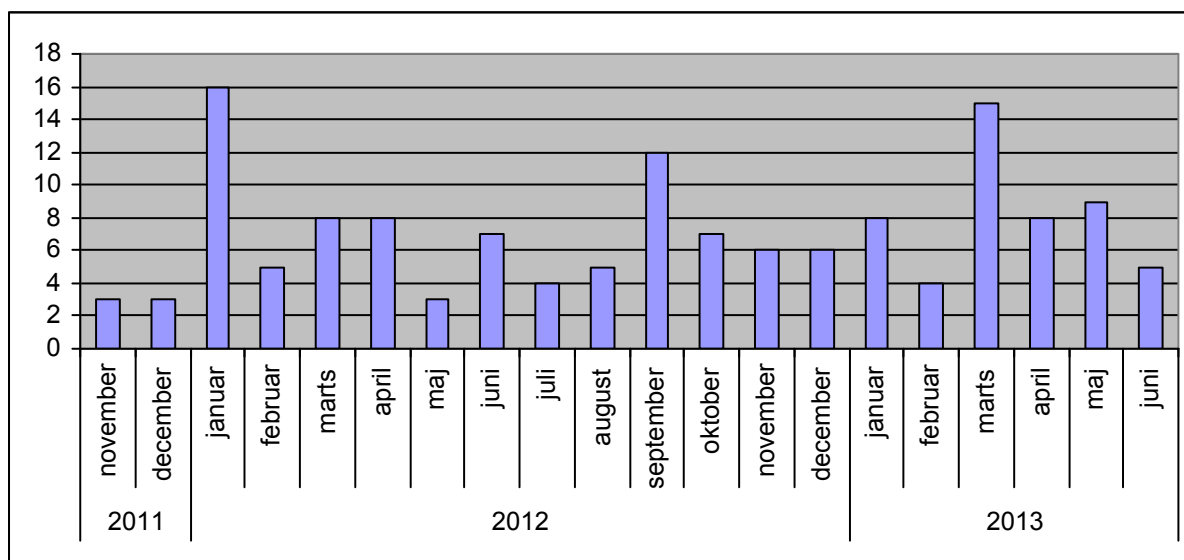
I de hjemmesygeplejerskebiler der er med i forsøget, er der hjertestarter og førstehjælpsudstyr.

Hjemmesygeplejerskerne udfylder efter hver indsats en indsatsjournal, der sendes til regionen.

Der har i perioden 22. november 2011 til 8. juni 2013 været 142 indsatser i hjemmesygeplejeordningen i Varde Kommune.

Der har i gns. været 7,4 indsatser pr. måned i den nordlige del af Varde Kommune. Det ses i oversigt 1., at der er stor variation i antal udkald fra 3 indsatser til 16 indsatser pr. måned. Variationen i antal udkald pr. måned er blevet mindre med tiden, hvilket formentlig skyldes disponenterne på AMK-vagtcentralen har fået oparbejdet en fælles rutine med hensyn til i hvilke situationer, hjemmesygeplejerskerne skal udkaldes.

Oversigt 1. Antal indsatser pr. måned præhospital hjemmesygeplejeordning i Varde Kommune

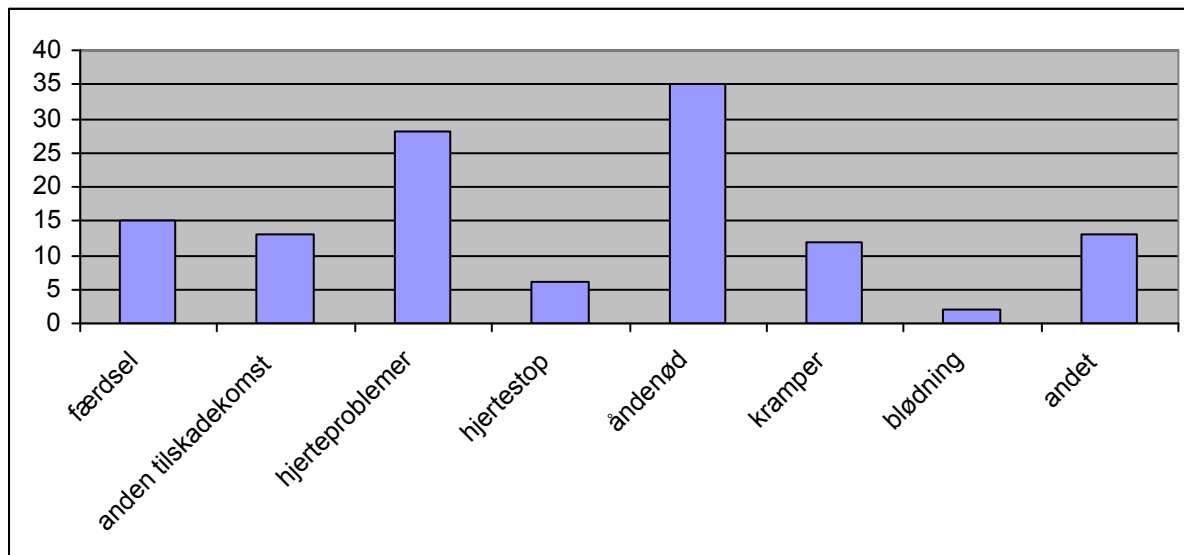
Antallet af udkald af hjemmesygeplejersker til 1-1-2-opgaver er lidt højere end antallet af indsatser, da en hjemmesygeplejerske kan være i en situation, hvor der ikke kan rykkes ud, pga. hjemmesygeplejersken er i gang med en opgave i hjemmesygeplejen, som hjemmesygeplejersken ikke kan frigøres fra.

Den 2-årige forsøgsordning i Varde Kommune, hvor hjemmesygeplejersker rykker som førstehjælpere, er startet op i november 2011 i den nordlige del af Varde Kommune. Fra marts 2013 er ordningen udvidet til også at omfatte den sydvestlige del af Varde Kommune (Agerbækområdet).

Der er stationeret en døgndækkende ambulance i Ølgod. I de tre sommermåneder juni – august stationeres ambulancen i Nørre Nebel, pga. der er mange turister i sommerperioden

ved Vestkysten. Der er forholdsmeæssigt flere førstehjælpsudkald i Ølgod- og Nørre Nebelområdet i de perioder, hvor der ikke er stationeret en ambulance.

Oversigt 2. Fordeling af udkald på hovedkategorier

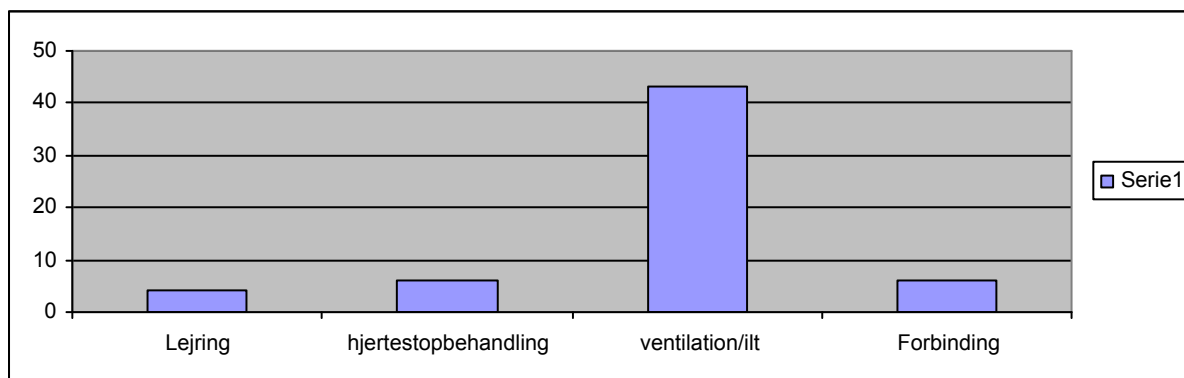

Udkaldene registreres i indsatsjournalen i 7 hovedkategorier:

- Færdsel
- Anden tilskadekomst
- hjerte problemer
- Hjertestop
- Åndenød
- Kramper
- Blødning
- Andet

Der køres mest til sygdom og mindst til ulykker. Det ses at åndenød og hjerte problemer er de tilstande, som der hyppigst er kørt til. Der har også været kørt til hjertestop.

Øversigt 3. Behandlinger foretaget af hjemmesygeplejersker

I øversigt 3. ses, at den behandling som mest er foretaget af hjemmesygeplejerskerne er ventilation/ilt. Der er en iltflaske med i førstehjælpsudstyret.

Øversigt 4. Ankomst før eller efter ambulance

	Nord		Sydvest		I alt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ankomst før ambulance	116	91 %	5	83 %	121	90 %
Ankomst efter ambulance	12	9 %	1	17 %	13	10 %
	128	100 %	6	100 %	134	100 %

I øversigt 4. ses det, at hjemmesygeplejerskerne når de bliver udkaldt generelt kommer før frem før ambulancen.

Øversigt 5. Antal indsatser pr. måned 22. november 2011 – 8. juni 2013

Geografi	Antal	Antal indsatser pr. måned
Den nordlige del af Varde Kommune	136	7,4
Den sydøstlige del af Varde Kommune (opstartet i marts 2013)	6	2,4

Det ses af øversigt 5., at der er flere indsatser pr. måned i den nordlige del af Varde kommune (7,4) end i den sydøstlige del af Varde Kommune (2,4).

Der har været 6 indsatser med hjemmesygeplejersker i Agerbæk-området fra sidst i marts 2013 til først i juni 2013. Der vil formentlig blive et højere aktivitetsniveau i Agerbækområdet, da erfaringerne med nye præhospitale ordninger er, at de ikke benyttes så meget de første måneder, og aktivitetsniveauet finder et stabilt leje i løbet af et halvt til et år efter opstarten.

Der forventes dog forholdsvis få udkald af hjemmesygeplejersker til præhospitalsindsats i den sydøstlige del af Varde Kommune (Agerbækområdet), dels pga. det er et tyndt befolket område, hvor der kører få hjemmesygeplejerskebiler, og dels pga. ambulanceberedskaberne i Bramming og Grindsted også dækker området. I nogle tilfælde kan der også trækkes på ambulancer på gennemkørsel.

Oversigt 6. responstid for den præhospitale hjemmesygeplejerskeordning

Geografi	Antal	Responstid i minutter
Den nordlige del af Varde Kommune	114	6,00
Den sydøstlige del af Varde Kommune	5	3,48
Begge forsøgsområder	119	5,55

Responstiden måles som den tid, der går fra hjemmesygeplejerskeren kaldes ud til hjemmesygeplejerskeren er ved hændelsesstedet.

Det ses af oversigt 6, at hjemmesygeplejerskerne i gennemsnit kommer frem på knap 6 minutter til hændelsesstedet.

Der er registreret færre indsatser ved responstid end indsatser totalt, pga. der ikke er registreret afgang- og indsatstid på alle indsatsjournaler.

Evaluering

Der er foretaget en evaluering af hjemmesygeplejerskerne rykker ud som førstehjælpere ved at gennemgå indsatsjournaler og foretage interview med regionens kontaktpersoner i førstehjælpsgrupperne/nødbehandler-ordningerne og interessenter i førstehjælpernes indsats: Præhospitalsleder, stationslederen hos Falck i Varde, AMK-vagtcentralen og beredskabschef.

Afslutningsvis er værdien af førstehjælperordningen vurderet.

Hjemmesygeplejerskerne føler efter at været kommet i gang, at de kan magte de opgaver de får.

Interessenter i førstehjælperordningen giver udtryk for, at der er et godt samarbejde med førstehjælperordningen både om ordningen og i marken. Hjemmesygeplejerskerne rykker hurtigt ud i de områder, hvor det tager længst tid for regionens egne præhospitale enheder om at komme frem, og hjemmesygeplejerskerne kommer generelt frem før regionens enheder.

I evalueringen af førstehjælperordningen i Varde Kommune er der følgende spørgsmål:

- Kommer førstehjælpsordningerne før regionens egne enheder?
- Opfylder ordningerne et behov for førstehjælp?
- Er der et rimeligt forhold mellem værdi af førstehjælpsordningerne og udgiften til dem

Kommer førstehjælperne før regionens egne præhospitale enheder og opfylder førstehjælpsordningerne et behov for førstehjælp?

Førstehjælperne er kommet før ambulancen/akutbil/lægebil i 91 % af tilfældene. Den gns. responstid for hjemmesygeplejerskerne har været ca. min., og har varieret fra 0 til 14 minutter. I enkelte tilfælde er det hjemmesygeplejersken, der har foret 1-1-2-opkaldet.

Givet muligheden for at overleve et hjertestop mindskes med 10 % for hvert minut indtil der ydes livreddende hjertelungeredning og anvendes hjertestarter, og at de regionale førstehjælpere hvert år får et genopfriskningskursus i livreddende førstehjælp her under hjertelungeredning og råder over en hjertestarter, så må det vurderes, at der er en præhospital nyttevirkning af førstehjælperordningerne.

Er der et rimeligt forhold mellem værdi af den præhospitale hjemmesygeplejerskeordning og udgiften til den?

Udgifterne for staten/regionen til den præhospitale hjemmesygeplejerskeforsøgsordning i den nordlige del af Varde Kommune i 2012, hvor der var 86 indsatser, har været ca. 600.000 kr. svarende til ca. 7.000 kr. pr. førstehjælpsindsats.

Staten/regionen betaler et fast beløb for hjemmesygeplejerskerne rykker ud som førstehjælpere og et variabelt beløb pr. indsats, så økonomien afhænger af antallet af indsatser.

Det er højere end udgiften pr. indsatsen ved regionens frivillige førstehjælperordninger, der ligger på 1.000 - 2.000 kr. Ordninger baseret på lønnet arbejdskraft vil pga. lønudgiften altid være dyrere end ordninger baseret på frivillig arbejdskraft.

Givet ordningen dækker et vidtstrakt område og skaber tryghed, og der er tale om forholdsvis få indsatser årligt, så er det et forholdsvis begrænset beløb det koster at have ordningen.